

... (text) ...

... (text) ...

... (text) ...

... (text) ...

... (text) ...

... (text) ...

... (text) ...

... (text) ...

... (text) ...

... (text) ...

... (text) ...

... (text) ...

... (text) ...

... (text) ...

... (text) ...

... (text) ...

מחבר: ד"ר יצחק שניידר

תרומה בנין

סימן צ"ה - פרק ס"ב

יעקב

משא"כ בשאר איסורין אף דנקלש טעמו מ"מ נשאר באיסורו וכמו דאמרינן לעיל (פיק"י ט"ו) דנ"ט בר נ"ט מותר רק בדבר היתר שאין איסור יכול לחול על טעם קלוש כזה אבל באיסור שכבר אסור לא מותר נ"ט בר נ"ט - דהא טעם קלוש דאיסורא ג"כ איסור הוא, ולכן מה שצווחה התורה להגזיל כלי מדין ולא מותר תקנתא דאפר משום דהתם מיירי לגבי איסור גמור משא"כ המתבר בהיתר דהיינו בבשר וחלב ולכן מותר תקנתא דאפר, ולפי"ז מתורץ ג"כ קושית הט"ז (לעיל ט"ו) מדברי מהרי"ל בנפול בורית לחוך הכלי דמשמע דהצוייכו להגזיל דהתם מיירי מקבל שהוא איסור גמור ולכן לא מותר תקנתא דאפר ודו"ק.

הנה כיצד נתן אפר אחר שהניחו הקדירות

ד

הנה בשו"ע כתב דאם נתן אפר במים תמין שביריה קודם שהניחו הקדירות בתוכן וכי מותר משמע דהיינו נתן האפר במים לאחר שהניחו הקדירות אסור, והטעם לפי החו"ד דלעיל דסובר דאפר מותר רק לשומן הדבוק בהן אבל לבלוע בדופן הקדירה לא אמרינן דאפר פוגם ולכן אם הניח הקדירות קודם נתינת האפר היה כבר נאסרו הקדירות ושוב לא מותר נתינת אפר דהא אפר לא מותר לגבי בליעות שבתוך דופני הכלי, ועי' בבדי השלחן (פיק"י פ"ו) דכתב דאפשר לומר דאפי' לטעם שהאפר פוגם הבלוע וכמו שמשמע מדברי הכר"פ והמנ"י לעיל מ"מ כל שנכנס בכלי טעם מושבח אף אם נפגם אח"כ יש איסור מדרבנן גזירה שמה ישתמש בן יומו משא"כ

בנתן האפר לפני שנתן הקדירות דמעתם לא נאסר כיון שבא לכתחילה בפגם ולכן אין לגזור כזה, ודבריו הוא ע"פ מה שהקשה הפרי תואר (סק"י) על דברי המחבר, דלמה לא גזרינן הכא כדון כל נוטלי"פ דאסור לכתחילה אטו בן יומו ולמה התייר המחבר אפי' לכתחילה ולא גזרינן כדון כל נוטלי"פ, ותי' דהתם בכלים שאינם בני יומן כיון דמעיקרא היה טעם הבלוע מושבח לכן אף כשאח"כ נפגם אמרינן דגזרינן אטו בן יומו משא"כ בנידון דין דהקדירות קיבלו טעם מורה שכבר נפגם ע"י אפר לא גזרינן אטו בן יומו, ולפי"ז בנתן אפר אחר שנתן הקדירות דאז הרי הקדירות קיבלו טעם לשבח מהיתרה לכן בכה"ג שפיר יש לגזור לכתחילה כדון כל נוטלי"פ דגזרינן אטו בן יומו.

ולפי דבריו יוצא דהמתבר כאן הותר אף לכתחילה דהא בלעו דבר הפגום ובכה"ג מותר אפי' לכתחילה, וכן מבא דהר"ח (פ"ק פ"ט) בשם החכם צבי (פ"ק פ"ד) דכלי כשר וחלב בני יומן שנתחדשו במים שיש בהן אפר אפי' שהם מלוכלכים ויש בהן ממשות מן המאכל מקרי נוטלי"פ ומותרין, אמנם בכנה"ג (ספסוף נ"י ט"ו ע"ש) מפקפק על מנהג זה להותר אף לכתחילה ע"ש.

בנין

סימן צ"ה - פרק ס"ג

יעקב תרומה

מחלוקת רש"י והרמ"ם
איתא בגמ' חולין (ק"ע ט"ז) בעי מיניה רב דימי מרב נחמן מהו לאנוחי כדא דמלחא גבי כדא דכמכא [פירש אם מותר לנוח מלח אצל כד עם מאכל של חלב מי היישינן שמא יפול מן הכותח במלח, והוא לא ידע וימלחו מכוון קדירת כשר] א"ל אסור, דחלא מאי [פ"י האם שרי ליתן כד כותח ליד כד של חומץ דדרך לתת חומץ לתוך התבשיל, מי היישינן שמא יפול מן הכותח בחומץ ויחזור ויתן ממנו לתוך התבשיל] א"ל שרי, א"ל מאי שנא, א"ל האי איתיה לאיסורא בעיניה והאי ליתיה לאיסורא בעיניה [פ"י האי כותח הנופל במלח נראה ויכיר מפני שהוא עב ולא בטיל, אבל כותח הנופל בחומץ ליתיה לאיסורא בעיניה, ושנמא נמי לא יהיב הכותח בחומץ דבמל כששים].

הרמב"ם (מלכ"א פ"ע הל"א כ"ט) כתב וד"ל אין מניחין כד של חלב בצד כד של כמך [כותח] מפני ששואב ממנו, ונמצא מבשל הבשר במלח זה שיש בו טעם החלב, אבל מניח כד עם חומץ בצד כד הכמך שאין החומץ שואב ממנו עכ"ל, והשיג עליו הראב"ד ח"ל א"א גירסא אחרת יש אצלנו ע"כ, ופ"י הכסף משנה (ט"ט) שהרמב"ם מפרש בגמ' מהו לאנוחי כדא דכמכא גבי כדא דמלחא הוא בסמוך ממש שפיר שייך החשש שמא יפול לתוכו אבל

מי אמרינן דמישאב שאיב המלח מהכותח או לא ואמר לו דאסור והטעם משום דהמלח שואב מן הכותח וקיבל טעם חלב חיישינן שמא ישתמש בו לבשר, אבל חומץ מותר משום דחומץ לא שאיב, ולפי"ז לא שייך מאי דאמרי' האי איתיה לאיסורי' בעיניה דהא משום בליעות חיישי' לה, וזהו שכתב הראב"ד דהרמב"ם היה לו גירסא אחרת וכ"כ הלחם משנה (ט"ט) דהרמב"ם גרס בגמ' מ"ט האי שאיב והאי לא שאיב ודנהג הטור סי' צ"ה פסק אין מניחין כלי שיש בו כותח אצל כלי שיש בו מלח אבל מותר להניחו אצל כלי שיש בו חומץ, וכתב הב"י דהטור גורס כגירסת רש"י דאסור מהחשש שמא יפול לתוכו, וכן פסק השו"ע בסעיף ה' כהטור, וכתב ע"ז הרמ"א ודוקא אם הכלים מגולים ואפי"ז אם עבר ונתן ביחד מותר, ולא חיישינן שמא נפל אל המלח ע"כ.

ביאור הנפק"מ בין הרמב"ם לרש"י
והנה מציינו כמה חילוקים לדינא בין טעם רש"י דהחשש הוא שמא יפול לתוכו הכותח למעם הרמב"ם דמלח שואב מן הכותח, וזה יצא ראשונה אי חיישינן גם בכלים מכוסים או דוקא במגולים, ולהטעם של רש"י חיישי' רק בכלים מגולים דאז שפיר שייך החשש שמא יפול לתוכו אבל